

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. balandžio 25 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gražinos Davidonienės, Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė ir panešėja) ir Antano Simniškio,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **suinteresuoto asmens uždarnosios akcinės bendrovės „Lensora“** kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2021 m. rugpjūčio 19 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos biudžetinės įstaigos Infrastruktūros valdymo agentūros skundą dėl antstolio veiksmų, suinteresuoti asmenys uždaroji akcinė bendrovė „Lensora“, uždaroji akcinė bendrovė „LitCon“, antstolis Rimantas Vižainiškis.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių išlaidų advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti, patirtų nagrinėjant bylą ypatingosios teisenos tvarka, kai byla baigiama nepriimanč teismo sprendimo dėl bylos esmės, atlygintinumą, aiškinimo ir taikymo.
2. Pareiškėja BĮ Infrastruktūros valdymo agentūra pateikė skundą dėl antstolio R. Vižainiškio veiksmų, prašydama panaikinti antstolio 2021 m. gegužės 3 d. patvarkymą, kuriuo pareiškėja įpareigota išmokėti skolininkei UAB „LitCon“ 1 195 983,20 Eur. Pareiškėja nurodė, kad 2021 m. vasario 26 d. gavo antstolio 2021 m. vasario 25 d. patvarkymą, kuriuo antstolis areštavo skolininkės UAB „LitCon“ esamą ir būsimą turtą. Pareiškėja 2021 m. vasario 25 d. patvarkymo neskundė, tačiau atsakė antstoliui, kad neturi skolininkės turto, o antstolio patvarkymą įvykdys tuo atveju, jei pareiškėja išsų piniginę prievolę skolininkei UAB „LitCon“. Anot pareiškėjos, ją ir skolininkę UAB „LitCon“ sieja sutartiniai santykiai, tačiau skolininkė nėra įvykdžiusi savo sutartinių prievolių pareiškėjai, todėl pareiškėjos piniginei prievolei skolininkei neegzistuoja. Pareiškėjos teigimu, antstolis skundžiamame patvarkyme nepagrįstai vertino jos ir skolininkės sutartinius santykius, sutartinių įsipareigojimų vykdymo tinkamumą, todėl antstolio reikalavimas pervesti lėšas yra neteisėtas.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

3. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2021 m. birželio 15 d. nutartimi civilinę bylą pagal pareiškėjos BĮ Infrastruktūros valdymo agentūros skundą dėl antstolio R. Vižainiškio veiksmų nutraukė.
4. Teismas nurodė, kad antstolio informacinio pobūdžio patvarkymų teisėtumas nėra nagrinėtinas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) tvarka.
5. Vilniaus apygardos teismas 2021 m. rugpjūčio 19 d. nutartimi pirmosios instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą, atmetė suinteresuoto asmens UAB „Lensora“ prašymą dėl bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimo priteisimo.
6. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas visiškai pagrįstai nusprendė, jog ginčijamas antstolio R. Vižainiškio 2021 m. gegužės 3 d. informacinio pobūdžio raštas, kuriuo pareiškėja BĮ Infrastruktūros valdymo agentūra buvo pakartotinai įspėta dėl atsakomybės taikymo už antstolio 2021 m. vasario 25 d. patvarkymo tinkamą nevykdymą, nėra patvarkymas. Teismas nurodė, jog ginčijamame rašte aiškiai nurodyta, kad jei pareiškėja per tris darbo dienas nuo jo išsiuntimo dienos neperves visų skolininkei UAB „LitCon“ priklausančių lėšų į areštuotą skolininkės banko sąskaitą, antstolis kreipsis į teismą su prašymu dėl baudos pareiškėjos vadovui skyrimo, o tęsiant neteisėtą neveikimą ir po baudos skyrimo – kreipsis į prokuratūrą dėl baudžiamosios atsakomybės taikymo. Teismas pažymėjo, kad ginčijamam raštu pareiškėjai nenustatyti nauji įpareigojimai, todėl ginčijamo rašto teisėtumo ir pagrįstumo vertinimas neturi teisinės reikšmės, nes tokio patvarkymo (ne)panaikinimas nei pareiškėjai, nei kitiems asmenims nesukels jokių teisinių pasekmių.
7. Taip pat, sprenddamas suinteresuoto asmens UAB „Lensora“ prašymą dėl bylinėjimosi išlaidų už atsiliepimo į atskirąjį skundą parengimą atlyginimo, apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad prie suinteresuoto asmens UAB „Lensora“ prašymo dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo pridėta 2021 m. rugpjūčio 18 d. sąskaita už teisinės paslaugas ir tos pačios datos mokėjimo pavedimas patvirtina, jog 550 Eur suinteresuotas asmuo UAB „Lensora“ sumokėjo advokato padėjėjui Mindaugui Tamuliui už atsiliepimo į atskirąjį skundą parengimą, nors atsiliepimą į atskirąjį skundą suinteresuoto asmens UAB „Lensora“ vardu pasirašė ir teismui pateikė advokatas Valdemaras Stančikas.
8. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad suinteresuoto asmens UAB „Lensora“ prašymas atlyginti bylinėjimosi išlaidas už atsiliepimo į atskirąjį skundą parengimą yra nepagrįstas, kadangi advokato padėjėjas neturi teisės atstovaujamojo vardu apeliaciniame procese atlikti jokių

procesinių veiksmų, už kuriuos turėtų būti atlyginama pagal [CPK 98 straipsnį](#). Teismas nurodė, kad nors suinteresuoto asmens UAB „Lensora“ vardu atsiliepimą į atskirąjį skundą pasirašė ir teismui pateikė advokatas V. Stančikas, tačiau įrodymai, pagrindžiantys patirtas bylinėjimosi išlaidas už šio advokato suteiktas paslaugas, apeliacinės instancijos teismui nepateikti. Kadangi UAB „Lensora“ už procesinio dokumento parengimą sumokėjo advokato padėjėjui, neturinčiam teisės būti atstovu pagal pavedimą, teismas UAB „Lensora“ prašymą priteisti advokato padėjėjui sumokėtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą iš pareiškėjos atmetė.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

9. Kasaciniu skundu suinteresuotas asmuo UAB „Lensora“ prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2021 m. rugpjūčio 19 d. nutarties dalį, kuria atmestas suinteresuoto asmens prašymas dėl bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimo priteisimo, ir dėl šios dalies priimti naują sprendimą – prašymą patenkinti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 9.1. Apeliacinės instancijos teismo argumentas, kuriuo teismas atsisakė priteisti suinteresuotam asmeniui jo patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, t. y. kad sąskaitą už teisinės paslaugas rengiant atsiliepimą į pareiškėjos BĮ Infrastruktūros valdymo agentūros atskirąjį skundą išrašė ir pinigus už teisinės paslaugas priėmė ne tiesiogiai advokatas, kuris pasirašė atsiliepimą, bet advokatų profesinėje bendrijoje dirbantis advokato padėjėjas, prieštarauja Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikai šiuo klausimu.
- 9.2. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2018 m. balandžio 11 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-156-403/2018 išaiškino, kad vien ta aplinkybė, jog advokato padėjėja rengė atsiliepimo į apeliacinį skundą projektą, jį pasirašė ieškovų atstovas advokatas, neteikia pagrindo daryti išvadą, jog advokato padėjėja, parengdama atsiliepimo į apeliacinį skundą projektą, atstovavo ieškovams. Teisėjų kolegija konstatavo, kad nagrinėjamu atveju atstovavimo teisinius santykius patvirtina teisiųjų paslaugų teikimo (atstovavimo) sutartis, sudaryta tarp klientų ir advokato kontoros, ieškovų atstovas apeliacinėje instancijoje yra ne advokato padėjėja, bet advokatas, kuris ir pasirašė teismui pateiktą atsiliepimą į apeliacinį skundą. Atsižvelgdama į šių aplinkybių visumą, teisėjų kolegija sutiko su bylą nagrinėjusio apeliacinės instancijos teismo išvada, kad ieškovo išlaidos už advokato pagalbą apeliacinės instancijos teisme pagrįstos, todėl atsakovų kasacinio skundo argumentas, jog teismas pažeidė [CPK 98 straipsnio](#) 1 dalies ir Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo 34 straipsnio 2 dalies nuostatas, buvo atmestas kaip nepagrįstas.
- 9.3. Į bylą pateiktas teisiųjų paslaugų tarp UAB „Lensora“ ir ZETA LAW advokatų profesinės bendrijos išrašas patvirtina, kad pagal šią sutartį teisinės paslaugas turi teisę teikti ir advokato padėjėjas M. Tamulis (tai taip pat aiškiai parodo ir tai, jog advokato padėjėjas M. Tamulis dirba būtent ZETA LAW advokatų profesinėje bendrijoje). Apeliacinės instancijos teismui buvo pateikti UAB „Lensora“ išlaidas rengiant atsiliepimą į atskirąjį skundą pagrindžiantys rašytiniai įrodymai, t. y. advokatų profesinėje bendrijoje dirbančio advokato padėjėjo M. Tamulio 2021 m. rugpjūčio 18 d. sąskaita už teisinės paslaugas Nr. MT K-2021-14, kurioje įrašytas ir atsiliepimo į atskirąjį skundą projekto rengimas, ir banko mokėjimo nurodymas dėl minėtos sąskaitos apmokėjimo. Taigi, suinteresuotas asmuo UAB „Lensora“ tinkamai pagrindė patirtas bylinėjimosi išlaidas už atsiliepimo į atskirąjį skundą parengimą, todėl turėjo būti priteistas šių išlaidų atlyginimas.
10. Pareiškėja atsiliepime į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
- 10.1. Suinteresuoto asmens UAB „Lensora“ nurodoma Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-156-403/2018](#) neatitinka nagrinėjamos bylos faktinių aplinkybių. Manytina, kad faktinės aplinkybės turi teisinę reikšmę, todėl negalima būtų? remtis suinteresuoto asmens nurodoma kasacinio teismo praktika. Nurodomoje byloje sutartis de?l teisiųjų? paslaugų? teikimo buvo sudaryta su advokato kontora, atstovaujama advokato, pagal šią? sutartį buvo kilęs įsipareigojimas teikti teisinės paslaugas klientui. Tačiau sutartimi klientas buvo įsipareigojęs nustatytomis sąlygomis, terminais ir tvarka sumokėti advokato padėjėjai už atsiliepimo į? apeliacinį? skundą? parengimą ar advokatui pagal sutartį? de?l atstovavimo apeliacinės instancijos teisme nustatyto dydžio atlygį? už suteiktas (teikiamas) teisinės paslaugas. Nagrinėjamu atveju iš pateiktos 2020 m. rugsėjo 29 d. sutarties de?l teisiųjų? paslaugų? Nr. STP-20-114 išrašo nėra galimybės nustatyti de?l sutartos atsiskaitymo tvarkos. Apmokėjimas pagal pateiktą? 2021 m. rugpjūčio 18 d. pavedimo kopiją? yra atliekamas būtent pačiam advokato padėjėjui, o ne advokatui? profesinei bendrijai ar atstovavimo paslaugas teikusiam advokatui.
- 10.2. Vadovaujantis [CPK 320](#)¹ straipsniu atstovavimas apeliacinės instancijos teismuose vykdomas būtent tik advokato, o ne jo padėjėjo. Sąskaitos išrašymas už procesinių? dokumentų? parengimą? nėra įrodymas, kad advokatas pasirašė būtent padėjėjo parengtą? procesinį? dokumentą? – atsiliepimą? į atskirąjį skundą. Procesiniame dokumente nėra nurodytas jo rengėjas. Atsižvelgiant į? tai, apeliacinės instancijos teismas pagrįstai nurodė?, kad advokato padėjėjas neatliko jokių? veiksmų?, kuriais remiantis būtų? galima pagrįsti suinteresuoto asmens UAB „Lensora“ patirtas bylinėjimosi išlaidas pagal [CPK 98](#) straipsnį?.
- 10.3. Nagrinėjamoje byloje aptariamas bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo klausimas civilinėje byloje ginčo teisenos, o ne ypatingosios teisenos atveju. Tai taip pat reikšminga aplinkybė?, turinti reikšmės vertinant, kad nurodoma kasacinio teismo praktika remtis nėra teisinio pagrindo. Skirtingose ginčo teisenose taikomi nevienodi bylinėjimosi išlaidų? atlyginimo priteisimo pagrindai.
- 10.4. Ypatingosios teisenos bylose išlaidų? paskirstymo proceso šalims principus lemia šios teisenos specifika. S?ioje teisenoje paprastai nėra priešingus interesus turinčių? s?alių?. De?l to ypatingosios teisenos bylose galioja kitokia nei ginčo teisenos atveju taisyklė? – kiekvienas byloje dalyvaujantis asmuo pats atsako už savo išlaidas ir jos nėra atlyginamos ([CPK 443](#) straipsnio 6 dalis, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-488/2013](#)). [CPK 443](#) straipsnio 6 dalyje yra nurodyta išimtis, kad tais atvejais, kai dalyvaujančių byloje asmenų suinteresuotumas bylos baigtimi yra skirtingas arba jų interesai yra priešingi, teismas gali proporcingai padalyti turėtas bylinėjimosi išlaidas arba jų atlyginimą priteisti iš dalyvavusio byloje asmens, kurio pareiškimas atmestas. Tačiau teismas tokiu atveju turėtų pripažinti, kad pareiškėjo veiksmai pateikiant teismui procesinį? dokumentą turėjo iš esmės tiesioginės įtakos suinteresuoto asmens teisėms ir pareigoms. Priešingu atveju ši [CPK](#) nuostata de?l bylinėjimosi išlaidų neatlygtinumo net pačioms bylos šalims, o priteisiant šių išlaidų atlyginimą suinteresuotiems asmenims, kurie iš esmės turi teisę?, bet ne pareigą? pateikti savo nuomonę? byloje, būtų nelogiška ir prieštaraujanti teisingumo ir protingumo principams.
- 10.5. UAB „Lensora“ yra tik suinteresuotas asmuo, kuris vykdomojoje byloje yra išieškotojas. Skundas buvo pateiktas de?l antstolio veiksmų? teisėtumo vertinimo, t. y. ar jis neperžengė savo kompetencijos ribų, vertindamas išimtinai teismams priskirtą? sutarčių? teisėtumo vertinimo diskreciją, nurodydamas, kad sutarties nuostatos nėra teisėtos ir pažeidžia s?alių? interesus. Suinteresuoto asmens UAB „Lensora“ nuomonės pateikimas teismui de?l sutartinių? santykių?, kurių? dalyvė? jinėra, bei antstolio veiksmų? vertinimas de?l jo kompetencijos vertinti tokius santykius nėra ir negali būti vertinami kaip turintys tiesioginę? įtaką suinteresuotai šaliai. Atsižvelgiant į? tai, antstolio veiksmų? teisėtumo vertinimas neturi jokios įtakos UAB „Lensora“ interesams, UAB „Lensora“ turėjo tik teisę?, o ne pareigą? pateikti atsiliepimą?.
- 10.6. Apeliacine tvarka buvo nagrinėjama pirmosios instancijos teismo nutartis, kuria byla buvo nutraukta. Atsižvelgiant į? tai, apeliacinės instancijos teismui priėmus sprendimą? palikti nutartį? nepakeista?, atitinkamai kitomis taisyklėmis sprendžiamas bylinėjimosi išlaidų? atlyginimo priteisimo klausimas, atsižvelgiant į? tai, kad iš esmės byla liko nutraukta. Civilinė? byla? nutraukus, bylinėjimosi išlaidos paskirstomos ne remiantis bendroju bylinėjimosi išlaidų paskirstymo principu „pralaimėjęs moka“, o vadovaujantis priežasties teorija, pagal kuria? lemiamą? reikšmę turi ne galutinio teismo sprendimo priėmimas, o procesinis s?alių? elgesys, bylinėjimosi išlaidų susidarymo

priešasčių įvertinimas, sąalių apdairumas bei rūpestingumas atliekant procesinius veiksmus, taip pat ir ieškinio padavinį? nulėmusių priešasčių identifikavimas.

- 10.7. Pareiškėja siekė, kad teismas įvertintų antstolio procesinių veiksmų klausimą, kai antstolis iš esmės pasinaudojo teismui suteikta diskrecija vertinti sutarties nuostatu? teisėtumo klausimą. Pareiškėjos veiksmai negali ir neturi būti suprantami kaip aplaidūs ar kitaip neigiamai vertinami pasinaudojant [CPK 510](#) straipsnyje nustatyta antstolio veiksmų apskundimo teise dėl galimai pažeidžiamų teisių. Be to, UAB „Lensora“ prašymas dėl išlaidų atlyginimo priteisimo gautas tą pačią dieną, kaip ir apeliacinio instancijos teismo priimta nutartis.
- 10.8. Parengtas atsiliepimas neturėjo teisiskai reikšmingos įtakos apeliacinės instancijos teismo priimtam sprendimui. Suinteresuoto asmens UAB „Lensora“ nurodomos patirtos išlaidos neatitinka procesinio dokumento parengimui, atsižvelgiant į jo turinį, galimai patirtų laiko sąnaudų ir nurodomų išlaidų sumos. Visu pirma, antstolio padėjėjas buvo išsamiai susipažinęs su faktinėmis bylos aplinkybėmis, kadangi suinteresuoto asmens UAB „Lensora“ paaiškinimai buvo teikiami ir pirmosios instancijos teisme. Todei procesinio dokumento parengimui neturėjo būti skiriama daug laiko analizuojant faktines bylos aplinkybes. Antra, 2021 m. liepos 5 d. atsiliepimo turinys iš esmės negalėjo turėti jokios įtakos teismo sprendimui, kadangi jame atkartotos pirmosios instancijos teismo formuluotės ir patvirtinta, kad su tokiu teismo vertinimu sutinkama. Taip pat jame remiamasi vienintele teismų praktika, kuri jau ir taip yra nurodyta antstolio pateiktame 2021 m. liepos 3 d. atsiliepime.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl išlaidų advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti, patirtų nagrinėjant bylą ypatingosios teisenos tvarka, kai byla baigiama nepriimant teismo sprendimo dėl bylos esmės, atlygintinumo vertinimo

11. Bylinėjimosi išlaidas sudaro žyminis mokestis ir išlaidos, susijusios su bylos nagrinėjimu. Bylinėjimosi išlaidų taisyklės, įtvirtintos [CPK VIII](#) skyriuje, be kita ko, nustatančios su bylinėjimosi išlaidomis susijusias teismo pareigas, yra imperatyvaus pobūdžio. Bylą nagrinėjantis teismas turi nustatyti, kokios teisės normos turi būti taikomos sprendžiant bylinėjimosi išlaidų klausimą, patikrinti proceso dalyvių patirtų ir (ar) prašomų atlyginti bylinėjimosi išlaidų dydžio atitiktį įstatymui, įvertinti, ar bylinėjimosi išlaidos pagrįstos ir gali būti atlyginamos, ir, laikydamasis [CPK](#) įtvirtintų taisyklių, jas paskirstyti, priimdamas sprendimą dėl bylos esmės ([CPK 93–98](#) straipsniai, 270 straipsnio 5 dalies 3 punktas).
12. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad, teismui sprendžiant dėl bylinėjimosi išlaidų, taikytinų teisės normų parinkimas yra bendrosios teismo pareigos *ex officio* (pagal pareigas) teisiskai kvalifikuoti nagrinėjamus teisinius santykius dalis ir nepriklauso nuo dalyvaujančių byloje asmenų pozicijos.
13. Suinteresuotas asmuo kasaciniame skunde teigia, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai atmetė prašymą atlyginti išlaidas advokato pagalbai apmokėti, be kita ko, nutartyje nukrypdamas nuo aktualios kasacinio teismo praktikos. Atsižvelgdama į nagrinėjamos bylos teiseną ir susiklosčiusią procesinę situaciją, pareiškėjos atsiliepimo į kasacinį skundą argumentus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad skundžiamo procesinio sprendimo dėl bylinėjimosi išlaidų pagrįstumas ir teisėtumas turi būti įvertinti ne tik kasacinio skundo argumentų, bet ir [CPK](#) normų, reglamentuojančių bylinėjimosi išlaidų paskirstymą ypatingosios teisenos bylose ir kai byla baigiama nepriimant sprendimo dėl ginčo esmės, atžvilgiu.
14. Kaip pažymėta kasacinio teismo praktikoje, civiliniam procesui tinkamai vesti ir jam keliamiems tikslams pasiekti – ginti asmenų, kurių materialinės subjektinės teisės ar įstatymų saugomi interesai pažeisti ar ginčijami, interesus, tinkamai taikyti įstatymus teismui nagrinėjant civilines bylas, priimant sprendimus bei juos vykdam, svarbu, kad būtų sudarytos prielaidos gauti kvalifikuotą teisinę pagalbą. Atstovaudami asmeniui tokią pagalbą gali užtikrinti advokatai ir jų padėjėjai. Įstatymas nustato civilinio proceso dalyviui, kurio naudai priimtas sprendimas, teisę reikalauti iš kitos (pralaimėjusios) šalies savo patirtų atstovavimo civiliniame procese pagal pavedimą išlaidų atlyginimo tik tuo atveju, kai jam atstovavo advokatas arba advokato padėjėjas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-156-403/2018](#), 30, 32 punktai).
15. Pagal [CPK 88 straipsnio 1](#) dalies 6 punktą išlaidos advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti priskiriamos prie išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu, t. y. bylinėjimosi išlaidų ([CPK 79](#) punktas), į kurių atlyginimą pagal bendrą taisyklę turi teisę bylą laimėjusi proceso šalis ([CPK 93 straipsnis](#)).
16. Išlaidų advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti atlyginimas detalizuotas [CPK 98](#) straipsnyje: šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas. Dėl šių išlaidų priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu ([CPK 98 straipsnio 1](#) dalis); šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio ([CPK 98 straipsnio 2](#) dalis).
17. Dėl proceso apeliacinėje instancijoje ir kasaciniame teisme ypatumų ir jų nulemtą kvalifikuotesnio teisinio atstovavimo poreikio įstatymų leidėjas nustatė teisinį reguliavimą, pagal kurį apeliacinės instancijos ir kasacinio teismouose gali atstovauti tik advokatai, bet ne advokatu padėjėjai. Advokato padėjėjas gali atstovauti tik pirmosios instancijos teismouose ir tik po to, kai Lietuvos advokatūra patvirtina jo vienių metų praktikos atlikimo ataskaitą (Advokatūros įstatymo 34 straipsnio 2 dalis).
18. Pagal nuosekliai plėtojamą Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką į atstovavimo sampratą patenka teisių, taip pat ir procesinių dokumentų ar jų projektų rengimo, paslaugų teikimas, nes atstovavimas yra ne tik atstovo dalyvavimas teismo posėdžiuose, bet ir kiti jo atliekami veiksmai (procesinių dokumentų rengimas, pasirašymas, pateikimas teismui, teisinės konsultacijos, įvairūs paklausimai įstaigoms ir organizacijoms ir pan.) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-106-248/2016](#), 18 punktas).
19. Advokatai gali pasirinkti vieną iš įstatymo leidžiamų veiklos formų – jie gali veikti individualiai, partnerystės pagrindais ar įsteigdami juridinį asmenį – advokatų profesinę bendriją (Advokatūros įstatymo 21 straipsnio 1 dalis). Klientas su advokatu, advokatais ar advokatų profesine bendrija dėl teisių paslaugų susitaria pasirašydami sutartį (Advokatūros įstatymo 48 straipsnio 1 dalis). Savo įgaliojimu patvirtinimui, atlikdamas pavedimus pagal susitarimą ar paskyrimą, advokatas pateikia sutartį dėl teisių paslaugų ar šios sutarties išrašą, advokato orderį baudžiamajame procese arba sprendimą dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos suteikimo (Advokatūros įstatymo 49 straipsnio 1

dalį). Advokato vardu teikiami procesiniai dokumentai patvirtinami jo parašu.

20. Pagal šio įstatymo 50 straipsnio 1 dalį advokatui už pagal sutartį teikiamas teisinės paslaugas klientai moka šalių sutartą užmokestį. Pagrindas sumokėti už teisinės paslaugas yra advokato išrašytas apskaitos dokumentas, kuris gali būti: grynųjų pinigų priėmimo kvitas; sąskaita už teisinės paslaugas; PVM sąskaita faktūra (jeigu advokatas yra PVM mokėtojas); kiti apskaitos dokumentai (mokėjimo pavedimai ir pan.).
21. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad atstovavimo paslaugos teiktos pagal 2020 m. rugsėjo 29 d. suinteresuoto asmens UAB „Lensora“ ir ZETA LAW advokatų profesinės bendrijos sudarytą teisinių paslaugų sutartį, kurioje nurodyta, kad bendrijos vardu teisinės paslaugas gali teikti advokatai ir advokato padėjėjas M. Tamulis; atsiliepimą į atskirąjį skundą suinteresuoto asmens UAB „Lensora“ vardu pasirašė ir teismui pateikė advokatas V. Stančikas, tačiau prie prašymo dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo pridėta sąskaita už teisinės paslaugas ir mokėjimo pavedimas, kad 550 Eur sumokėta advokato padėjėjui M. Tamuliui už atsiliepimo į atskirąjį skundą parengimą.
22. Dėl analogiškos situacijos sprendžiant dėl teisės į advokato ar advokato pagalbos išlaidų atlyginimą pasisakyta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 11 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-156-403/2018, kurią kasatorius pagrįstai vertina kaip turinčią precedento reikšmę nagrinėjamai bylai. Toje byloje kasacinis teismas nustatė, kad sutartis dėl teisių paslaugų teikimo buvo sudaryta tarp ieškovo ir advokato kontoros, atsiliepimą į apeliacinį skundą pasirašė ir teismui pateikė advokatas, už atstovavimo paslaugas buvo sumokėta kontoroje dirbusiai advokato padėjėjai, kuri rengė atsiliepimo projektą. Teisėjų kolegija vertino, kad šios aplinkybės patvirtina, jog ieškovas atsiskaitė su advokato kontora per advokato padėjėją. Vien ta aplinkybė, kad advokato padėjėja rengė atsiliepimo į apeliacinį skundą projektą, ji pasirašė ieškovo atstovas advokatas, neteikia pagrindo daryti išvadą, jog advokato padėjėja, parengdama atsiliepimo į apeliacinį skundą projektą, atstovavo ieškovams. Teisėjų kolegija konstatavo, kad nagrinėjamu atveju atstovavimo teisinius santykius patvirtino teisių paslaugų teikimo (atstovavimo) sutartis, sudaryta tarp klientų ir advokato kontoros, ieškovo atstovas apeliacinėje instancijoje buvo ne advokato padėjėja, bet advokatas, kuris ir pasirašė teismui pateiktą atsiliepimą į apeliacinį skundą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-156-403/2018; 37 punktą).
23. Plėtodama aptartą kasacinio teismo praktiką teisėjų kolegija išaiškina, kad *sprendžiant dėl dalyvaujančio byloje asmens teisės į išlaidų advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apeliacinėje instancijoje ar kasaciniame teisme atlyginimą, esminę reikšmę turi tai, kas – advokatas ar advokato padėjėjas – atliko atstovavimo veiksmus, o ne tai, kieno iš jų vardu surašyti apmokėjimo dokumentai; tarp šių asmenų nesant ginčo, teismas neturi vertinti jų vidinių finansinių santykių.*
24. Atsižvelgdama į aptartų aplinkybių visumą, teisėjų kolegija pripažįsta pagrįstais kasacinio skundo argumentus, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai atmetė prašymą atlyginti bylinėjimosi išlaidas tuo pagrindu, jog išlaidos patirtos ne už advokato, o už advokato padėjėjo paslaugas.
25. Kaip nurodyta anksčiau šioje nutartyje, sprendžiamas dėl bylinėjimosi išlaidų, teismas, be kita ko, turi teisiškai kvalifikuoti nagrinjamą procesinę situaciją, t. y. parinkti taikytinas teisės normas. Byla nagrinėta ypatingosios teisenos tvarka ([CPK 442 straipsnio](#) 1 dalies 6 punktas), todėl visų pirma aktualios [CPK XXV](#) skyriuje įtvirtintos ypatingosios teisenos bylų nagrinėjimo ypatybės. Pagal [CPK 443 straipsnio](#) 1 dalį ypatingosios teisenos bylas teismas nagrinėja pagal [CPK](#) taisykles, su išimtimis ir papildymais, kuriuos nustato [CPK](#) V dalis ir kiti įstatymai.
26. [CPK](#) 441 straipsnio 6 dalyje įtvirtintas specialus bendrųjų nuostatų atžvilgiu bylinėjimosi išlaidų ypatingosios teisenos bylose reguliavimas: dalyvaujančių byloje asmenų bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos. Tais atvejais, kai dalyvaujančių byloje asmenų suinteresuotumas bylos baigtimi yra skirtingas arba interesai yra priešingi, teismas gali proporcingai padalyti turėtas bylinėjimosi išlaidas arba jų atlyginimą priteisti iš dalyvavusio byloje asmens, kurio pareiškimas atmestas.
27. Teisėjų kolegija išaiškina, kad *sprendžiamas dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo ypatingosios teisenos bylose, teismas visų pirma turi įvertinti, ar ir koks materialusis teisinis ryšys sieja dalyvaujančius byloje asmenis su bylos dalyku, t. y. ar ir kokią įtaką teismo sprendimas turės jų interesams.*
28. Net konstatavus, kad dalyvaujančių byloje asmenų suinteresuotumas bylos baigtimi yra skirtingas arba interesai yra priešingi, kai ypatingosios teisenos byla baigiama nepriimant sprendimo dėl bylos esmės, pavyzdžiui, nutraukus bylą kaip nagrinėjamu atveju, gali būti aktualios [CPK 94 straipsnio](#) 1 dalies nuostatos, kad kai byla baigiama nepriimant teismo sprendimo dėl ginčo esmės, teismas bylinėjimosi išlaidas paskirsto, atsižvelgdamas į tai, ar šalių procesinis elgesys buvo tinkamas, ir įvertindamas priežastis, dėl kurių susidarė bylinėjimosi išlaidos.
29. Nagrinėjamu atveju byla nutraukta teismui pripažinus, kad pareiškėjo ginčijamas antstolio patvarkymas yra informacinio pobūdžio raštas, nesukeliantis teisių padarinių, ir dėl to negalintis būti bylos nagrinėjimo dalyku. Tai suponuoja išvadą, kad joks materialusis teisinis ryšys tarp suinteresuoto asmens ir bylos dalyko neegzistuoja – teisių padarinių nesukeliančio rašto panaikinimas negali paveikti asmenų interesų, taigi nėra pagrindo pripažinti jo suinteresuotumo bylos baigtimi ir spręsti dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo ([CPK 441 straipsnio](#) 6 dalis).
30. Apibendrindama teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismo sprendimas atmesti suinteresuoto asmens prašymą dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo yra iš esmės teisingas ir paliktinas nepakeistas.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo 2021 m. rugpjūčio 19 d. nutartį palikti nepakeistą.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Gražina Davidonienė

Sigita Rudėnaitė

Antanas Simniškis